

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและ พุทธศาสนาสมัยสังคมนิยมในลาว¹

Changes in Politics and Buddhism in the Lao Socialist Period

พระศรีธาดู สิงห์ประทุม
มณีมีัย ทองอ้อย
दारारत्तर्ण मैततारिगणन्ह
Phra Sithat Singpathoum
Maniemai Thongyou
Dararat Mattariganond

บทคัดย่อ

บทความชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทของพระพุทธศาสนาในสังคมนิยม ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง โดยเน้นศึกษาในช่วงเวลาที่พรรคประชาชนปฏิวัติลาวเข้าปกครองประเทศในปี ค.ศ. 1975 จนถึงปัจจุบัน เมื่อพรรคประชาชนปฏิวัติลาวเข้าปกครองประเทศในปี ค.ศ. 1975 รัฐบาลไม่ได้ยกเลิกสถาบันศาสนา ทั้งนี้เนื่องจากได้ตระหนักถึงความสำคัญของพุทธศาสนาที่มีต่อสังคมนิยมทั้งทางด้านวิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรม และการเมือง แต่ได้ปรับปรุงโครงสร้างองค์กรปกครองสงฆ์ให้เป็นเอกภาพ โดยรวมธรรมยุติกายและมหานิกายเข้าด้วยกันเรียกว่า พระสงฆ์ลาว ภายใต้การนำขององค์กรการพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวและดำเนินนโยบายที่เข้มงวดต่อพุทธศาสนา อย่างไรก็ตาม นโยบายที่เคร่งครัดนี้ดำเนินอยู่ได้เพียงสี่ปี ภายหลังกปี ค.ศ. 1980 รัฐบาลจึงเริ่มผ่อนปรนต่อพุทธศาสนาตามลำดับ เนื่องจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ และการสิ้นสุดของสงครามเย็น จนกระทั่งถึงปี ค.ศ. 1991 รัฐบาลได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญสังคมนิยมฉบับแรก ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในชุมชนหมู่บ้านธาตุอิงฮัง แขวงสะหวันนะเขต สปป. ลาว” ได้รับทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์จากศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ภาพ : การประชุมใหญ่ ผู้แทนพระสงฆ์ทั่วแขวง
สะหวันนะเขต สมัยที่ 6
วันที่ 30-31 มีนาคม 2554

มาตรา 9 และมาตรา 30 กล่าวถึงนโยบายของรัฐต่อพุทธศาสนาไว้อย่างชัดเจนว่า รัฐเคารพ และปกป้องการเคลื่อนไหวอันถูกกฎหมายของพุทธศาสนิกชน ปลูกระดมส่งเสริมพระภิกษุสามเณรให้เข้าร่วมในการเคลื่อนไหวที่เป็นประโยชน์แก่ประเทศและประชาชน ด้วยนโยบายนี้ องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวแต่ละชั้นและกรมการแต่ละฝ่ายได้ทำหน้าที่ของตนต่อสังคมอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับการอุปถัมภ์จากพรรค และรัฐบาลเป็นอย่างดี

คำสำคัญ: พุทธศาสนา, พุทธศาสนาใน สปป. ลาว, นโยบายรัฐต่อพุทธศาสนา

Abstract

The objective of this article is to explain the role of Buddhism in Lao society amidst political transformation, focusing on the period under the Lao People's Revolutionary Party regime from 1975 until now. After taking control of the country in 1975, the Party did not abolish Buddhism because it realized the importance of Buddhism in Lao society, the people's way of life, culture, and polity. The Lao state restructured the Sangha organizations, dissolved all Buddhist sects, and united them into one organization as the "Lao Buddhist Sangha." under the Lao Buddhist Fellowship Organization. The state also adopted a strict policy towards Buddhism. This policy was followed for four years.

After 1980 the Lao government loosened its policy towards Buddhism because of the economic recession and the end of the cold war. In 1991 the Lao PDR adopted and promulgated its first constitution, in which Articles 9 and 30 explicitly mention the roles of the Lao state towards Buddhism: The Lao state respects and protects the legitimate activities of Buddhists, and supports Buddhist monks' participation in activities that are beneficial to the country and the people. Under this policy, the Lao Buddhist Fellowship Organization took major responsibilities to the people and society with support from the Party and the government.

Keywords: Buddhism, Buddhism in Lao P.D.R., State Policy on Buddhism

บทนำ

“พระพุทธรูปที่ตัดแยกออกจากชาติไม่ได้ และพระสงฆ์สามเณรลาวก็ตัดแยกออกจากชาติโยมลาวบรรดาเฝ้าไม่ได้” ประวัติศาสตร์ของชาตินลาวผ่าน มาได้กล่าวชัดแล้วว่า “พระสงฆ์ลาวในทุกยุคสมัยล้วนถือคัมภีร์ชาติเป็นชีวิตจิตใจ

และถือศีลธรรมเป็นปัจจัยเข้าร่วมในการนำเอาเอกราชลาวกลับคืนมา และสนับสนุนพรรค รัฐ สร้างบ้านแปงเมืองเพื่อความผาสุกของญาติโยมลาวบรรดาเผ่า และความคิดวิไลซ์ของชาติ” (องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว, 2547: 2)

คำปรารภที่ยกมาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญอย่างยิ่งของพระพุทธศาสนาที่มีต่อชาติ และประชาชนลาว การดำรงอยู่ของพระพุทธศาสนาในลาวนั้น นอกจากสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญที่มีต่อประชาชนและชาติแล้ว ส่วนหนึ่งยังแสดงให้เห็นถึงบทบาทและการเปลี่ยนแปลงทางหน้าที่ของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคม การเมือง และวัฒนธรรมใน สปป. ลาว

พุทธศาสนาเถรวาทแพร่เข้าสู่อาณาจักรลาวล้านช้าง (ประเทศลาว) ในสมัยเจ้าฟ้างุ้ม (ครองราชย์ ค.ศ. 1353-1373) พระองค์ทรงเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภก ได้ยกยอพระพุทธศาสนาให้เป็นศูนย์กลางยึดเหนี่ยวของประชาชน พุทธศาสนาได้เป็นศาสนาประจำชาติและมีอิทธิพลต่อสถาบันทางการเมือง วิถีชีวิตทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมประเพณีของประชาชนลาวต่อมาหลายศตวรรษ อิทธิพลของพุทธศาสนาได้กล่าวไว้ในบทบันทึกของคุณพอมารินี (Marini) และเลอริอา (Leria) นักสอนศาสนาคริสต์ชาวยุโรป ได้เข้ามาเวียงจันทน์ในช่วงปี ค.ศ. 1642-1647 กล่าวว่า ศีลธรรมทางพุทธศาสนามีอิทธิพลอยู่นิ่งจิตใจของคนลาว นับแต่ชั้นชั้นสูงจนถึงประชาชนทั่วไป ได้เป็นทฤษฎีพื้นฐานให้แก่นักการเมืองการปกครอง นักค้นคว้า นักประดิษฐ์คิดแต่ง ได้กลายเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตประจำวัน และเป็นเครื่องวัดคุณสมบัติของคนในสังคม (กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม, 2000: 272) ก่อนเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองราชอาณาจักรลาวเป็น สปป. ลาว ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1945 โครงสร้างคณะสงฆ์ลาวดำเนินการปกครองโดยมีสมเด็จพระสังฆราชเป็นองค์ประมุข ผู้บริหารมีสังฆนายกและสังฆมนตรีว่าการองค์การปกครอง องค์การศึกษา องค์การเผยแผ่ และองค์การปฏิสังขรณ์ (จำนงค์ทองประเสริฐ, 2534: 343) ต่อมาปี ค.ศ. 1959 ได้ยุบเลิกองค์การสงฆ์แบบนี้แล้วตั้งที่ปรึกษาสงฆ์ 4 องค์แทน นอกจากนั้นก็ยังมีเจ้าคณะแขวง เจ้าคณะเมือง เจ้าคณะตาแสง และเจ้าอธิการวัด และกำหนดชั้นยศ (สมณศักดิ์) ของพระภิกษุเป็น 6 ชั้น คือ 1. พระยอดแก้ว (สมเด็จพระสังฆราช) 2. พระลูกแก้ว (สมเด็จพระราชาคณะ)

3. พระหลักคำ (พระราชาคณะ) 4. พระครู (มีพรรษาครบ 10 แล้ว) 5. พระชา (มีพรรษา 5 ขึ้นไป) และ 6. พระสมเด็จ (มีพรรษา 3 ขึ้นไป)

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและพุทธศาสนาในช่วง ค.ศ. 1975-1985

เมื่อขบวนการประเทศลาว หรือพรรคประชาชนปฏิวัติลาวยึดอำนาจและได้รับการสถาปนาการปกครองใหม่ภายใต้ชื่อ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) ในวันที่ 2 ธันวาคม ค.ศ. 1975 (พ.ศ. 2518) นับเป็นการเริ่มศักราชของระบอบสังคมนิยมในประเทศลาวอย่างเต็มรูปแบบ รัฐบาลได้กำหนดโครงสร้างการเมือง การปกครองตามแบบการปกครองของประเทศสังคมนิยม องค์การปกครองที่สำคัญคือ พรรค สภาแห่งชาติ รัฐบาลและแนวลาสร้างชาติ โดยมีพรรคประชาชนปฏิวัติลาวเป็นองค์กรที่มีอำนาจสูงสุดในการปกครอง กำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจการเมือง สังคม และนโยบายต่างประเทศ

สิ่งสำคัญเร่งด่วนประการแรกในการจัดระเบียบปกครองประเทศของรัฐบาล สปป. ลาว คือ การส่งข้าราชการทหารและการเมืองของระบอบการปกครองเข้าไปเข้าค่ายสัมมนา (ค่ายกักกัน) เพื่ออบรมอุดมการณ์ทางการเมือง รับทราบนโยบายของพรรค และได้ยุบเลิกองค์กรต่างๆ ที่เป็นอิสระจากอำนาจรัฐเช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เป็นต้น กลไกสำคัญที่รัฐบาลใช้ในการผนวกรองค์กรทางสังคมของลาว ได้แก่ แนวลาสร้างชาติได้ถูกเปลี่ยนชื่อเป็นแนวลาสร้างชาติ อันเป็นองค์กรที่มีเครือข่ายครอบคลุมองค์กรทางสังคมต่างๆ ที่เคยเป็นอิสระเช่น คณะสงฆ์ของพุทธศาสนา กลุ่มนักธุรกิจ กลุ่มชนกลุ่มน้อย สหพันธ์กรรมกร องค์กรหนุ่มสาว สหพันธ์สตรี เป็นต้น (แกรนท์ อีแวนส์; ดุษฎี เฮย์มอนต์, ผู้แปล, 2549: 193) รัฐบาลได้จัดสงสมาชิกพรรคและทหารมาตั้งถิ่นฐานอยู่ทุกชุมชนในเขตปลดปล่อยใหม่ เพื่อทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น การศึกษา และสังคม ประชาชนถูกรวมตัวกันเป็นองค์กรต่างๆ ภายใต้การดูแลของสมาชิกพรรคอย่างใกล้ชิด คณะกรรมการดังกล่าวจะเชิญประชาชนลาวทุกคนให้เข้าร่วมการอบรมการเมืองและสังคม ซึ่งมักจะจัดขึ้นภายในวัด ข้าราชการทั่วไประดับล่างๆ ที่ไม่ถูกส่งตัวไป

ที่ค่ายสัมมนาจะถูกอบรมมากกว่าประชาชน ส่วนเยาวชนหนุ่มสาวจะได้รับการดูแลเป็นพิเศษจากพรรค เพื่ออบรมให้เป็นคนสังคมนิยมรุ่นใหม่ (สุรัชย์ ศิริไกร, 2548: 66) นอกจากนี้ รัฐบาลได้พยายามปฏิรูปด้านการเกษตรกรรม โดยการทำสหกรณ์ กสิกรรมรวมหมู่ (นารวม) มาใช้ เพื่อหวังว่าจะสามารถสร้างรายได้นำมาบริหารรัฐ และพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นที่จะต้องรวมเอากรรมสิทธิ์ของปัจจัยการผลิตทั้งหมดไว้ด้วยกัน อีกประการหนึ่งเพราะสาเหตุทางการเมือง รัฐบาลเชื่อว่าหากจูงใจให้ชาวนาข้าวไร่เข้าร่วมตัวในสหกรณ์ พวกเขาจะกำหนดความเป็นปัจเจกบุคคล (ทุนนิยม) ในทางเศรษฐกิจและยังเป็นโครงสร้างทางการเมืองหลักอีกด้วย ที่สำคัญอย่างเท่าเทียมกันหากมีการจัดโครงสร้างเช่นนี้แล้ว ก็สามารถโอนผลิตผลส่วนเกินเข้าสู่รัฐได้โดยไม่มี การต่อต้านจากกสิกร

จากการสัมภาษณ์พ่อใหญ่ลี อดีตนายบ้านหมู่บ้านแห่งหนึ่งใน สปป. ลาว ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการทำนาสหกรณ์ (นารวม) ในหมู่บ้านช่วงปี ค.ศ. 1983-1984 ไว้ว่า "ผมเป็นทั้งนายบ้าน และผู้อำนวยการสหกรณ์ในหมู่บ้านนี้ ปีแรกทำนาสหกรณ์แบบรวมกลุ่ม โดยมีคณะกรรมการให้คะแนนแรงงานที่มาทำนาในแต่ละวัน วันหนึ่งแรงงานจะมี 12 คะแนนเต็ม แต่สมมุติว่าบางคนมาทำนาเฉพาะตอนเช้าหรือบ่าย ก็จะได้รับคะแนนครึ่งหนึ่ง เมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตคณะกรรมการจะปันผลตามแรงงานที่ทำ หากทำมากจะได้รับผลผลิตมาก ทำน้อยได้น้อย ถ้าไม่ทำก็ไม่ได้รับผลผลิต แต่ในความเป็นจริงผู้ทำมากได้รับผลผลิตน้อยก็มี ผู้ทำน้อยได้รับผลผลิตมากก็ได้ จึงทำให้ปีต่อมาปรับวิธีการทำนาสหกรณ์โดยการแบ่งกลุ่ม (หน่วย) โดยแต่ละกลุ่มมีสมาชิกประมาณ 10-15 ครัวเรือนที่มีที่นาใกล้เคียงกันร่วมกันทำ เมื่อทำเสร็จถึงฤดูเก็บเกี่ยวผลผลิตก็จะปันผลให้แต่ละครัวเรือนเท่ากัน ทำให้ครัวเรือนที่มีแรงงานหลายนาหลายไม่พอใจ ขาดความสามัคคี ขาดกำลังใจ ในที่สุดทางรัฐบาลก็ได้ประกาศยกเลิกการทำนาแบบสหกรณ์ไปโดยปริยาย"² (สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2010)

นอกจากด้านการเมือง การปกครองและวิถีชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงแล้ว ทางด้านสถาบันศาสนาก็ได้รับการปรับปรุงโครงสร้างการบริหาร ปกครองของคณะสงฆ์ด้วย ดังนี้ (สมบุรณ์ สุขสำราญ, 2534: 106-109)

² ชื่อบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ในบทความนี้ เป็นชื่อสมมติทั้งหมด

1. ยกเลิกโครงสร้างการบริหาร การปกครองของคณะสงฆ์ในแบบเก่า องค์การสูงสุดในด้านการบริหารและผู้นำของคณะสงฆ์ลาว ได้แก่มหาเถรสมาคม ซึ่งประกอบด้วย สมเด็จพระสังฆราช และพระราชาคณะอาวุโสจำนวนหนึ่งได้รับการยกเลิกพร้อมๆ กับการล่มสลายของระบบกษัตริย์ แล้วถูกแทนที่ด้วยคณะกรรมการชุดหนึ่ง ซึ่งมีหน้าที่ดูแล และดำเนินการจัดตั้ง ปกครองและบริหารสงฆ์ในรูปแบบใหม่ โดยรวมเอาธรรมยุติกายและมหานิกายเข้าด้วยกันเรียกว่า พระสงฆ์ลาว

2. พรรคประชาชนปฏิวัติลาวจัดให้มีการประชุม อบรมสั่งสอนทางการเมืองสำหรับพระภิกษุสามเณรอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปลูกฝังอุดมการณ์สังคมนิยม พระสงฆ์ควรจะได้รับรู้แนวคิดมาร์กซ์-เลนิน เพิ่มเติม เพื่อนำใช้ในการเทศน์แก่ประชาชนให้รับรู้อารมณ์ความคิด และนโยบายของรัฐบาลด้วย

3. ยุทธวิธีการประนีประนอม ในการใช้พุทธศาสนาเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับรัฐบาล สปป. ลาว ตลอดจนสนับสนุนลัทธิมาร์กซ์-เลนิน รัฐบาลใหม่จึงมอบหมายงานด้านการพัฒนาประเทศให้กับพระสงฆ์เพื่อนำไปปฏิบัติ รัฐบาลได้ตั้งโรงเรียน และวิทยาลัยเทคนิคสำหรับพระสงฆ์ เพื่อฝึกอบรมความรู้ด้านยาสมุนไพรพื้นบ้าน ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนด้านวิทยาศาสตร์สังคม

จากคำกล่าวปิดหลักสูตรการฝึกครูพระพุทธศาสนา ที่เวียงจันทน์ ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1976 ของนายพุมิ วงวิจิต รัฐมนตรีกระทรวงศึกษา กีฬา และศาสนา ได้กล่าวถึงบทบาทของพระสงฆ์และการเทศนาสั่งสอนประชาชนในระบอบใหม่ไว้ว่า (Stuart-Fox, 1996 อ้างถึงใน วรฉัตร เจริญผล, 2548: 45-46)

“... พระสงฆ์ควรที่จะศึกษาเรื่องการเมืองเพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิวัติที่เกิดขึ้น ซึ่งจะทำให้พระสงฆ์สามารถปฏิบัติงานเคียงคู่กับเจ้าหน้าที่บ้านเมืองได้... พระสงฆ์ที่เทศนาสั่งสอนประชาชนในเขตชนบทต้องเข้าใจประชาชนที่มาฟังเทศน์ และต้องเลือกคำสอนที่เหมาะสมที่จะให้แก่ประชาชนเพื่อที่จะเปลี่ยนแนวความคิดของพวกเขา ถ้าเทศนาเกี่ยวกับเรื่องพุทธศาสนาในยุคโบราณเพียงอย่างเดียว จะทำให้ประชาชนไม่เข้าใจและไม่สามารรถเห็นถึงความสัมพันธ์ที่จะนำมาใช้กับความเป็นจริงในปัจจุบันได้ ทั้งนี้พระสงฆ์ควรที่จะผสมเรื่องราวทางการเมืองปัจจุบัน และเรื่องพุทธศาสนาเข้าไปในการเทศนาแต่ละครั้งด้วย ตัวอย่างเช่น นโยบายของ

พรรค และรัฐบาล ซึ่งต้องการให้พระสงฆ์เทศนา สั่งสอนประชาชน กระตุ้นให้ประชาชน เข้าใจนโยบายทั้งหมดของพรรคและรัฐบาล ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกับคำสอนของ พระพุทธเจ้า ประชาชนจะต้องปฏิบัติตาม ดังนั้นจะไม่มีคนที่เกี่ยวข้องร้าย ขโมย คนหลอกลวงในประเทศของเรา จะมีแต่คนที่ขยันทำงานให้ประเทศเจริญรุ่งเรือง ถ้าพระสงฆ์สามารถทำได้เช่นนี้ นั่นหมายความว่าพระสงฆ์มีส่วนช่วยต่อการฟื้นฟู ทางเศรษฐกิจ”

ถึงแม้ว่ารัฐบาล สปป. ลาว จะควบคุมเนื้อหาในการเทศน์ และแสดงธรรม ของพระสงฆ์ แต่จำต้องยอมให้พระสงฆ์ยังคงมีบทบาทในการสอนหนังสือให้ความรู้ แก่ประชาชนลาวเช่นเดิม ส่วนหนึ่งมีเหตุผลมาจากการอพยพออกนอกประเทศของ ประชาชนลาวตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 จนถึงช่วง ค.ศ. 1980 ทำให้เกิดความขาดแคลน บุคลากรครูอาจารย์ ส่วนข้าราชการผู้มีความรู้ในช่วงรัฐบาลราชอาณาจักรลาวนั้น ก็ถูกส่งตัวไปสัมนามาภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง บั๊จจัยที่ทำให้รัฐบาล สปป. ลาว มีนโยบายเข้มงวดต่อพุทธศาสนาในช่วง ค.ศ. 1975-1980 เนื่องจาก อุดมการณ์ทางการเมืองในกระแสการปฏิวัติที่แรงกล้า แนวคิดมาร์กซ์-เลนิน มีอิทธิพลเพื่อใช้ในการปฏิวัติ ถึงแม้ว่าพุทธศาสนามีความผูกพันกับวิถีชีวิตของ ชาวลาวมาช้านานก็ตาม แต่เนื่องจากแนวคิดมาร์กซ์-เลนิน เรื่องความเท่าเทียม โดยทุกคนต้องเท่าเทียมกันในการทำงาน และได้รับส่วนแบ่งตามปริมาณงาน ที่ลงแรงไป ซึ่งความคิดเหล่านี้ไม่สอดคล้องกับกิจวัตรของพระสงฆ์ที่ไม่ต้องออกไปทำงาน และบิณฑบาตเพื่อรับอาหาร ถึงแม้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศลาว จะมีความต้องการทำบุญตักบาตรเป็นปกติ แต่ด้วยกระแสของการปฏิวัติที่เกิดขึ้นใน ขณะนั้นเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้รัฐบาล สปป. ลาว มีนโยบายเข้มงวดต่อพุทธศาสนา โดยพระสงฆ์จะต้องออกไป ทำไร่สวนครีว ปลูกผัก สอนหนังสือ และได้รับอาหาร ตามส่วนแบ่งจากงานที่ทำ

จากการสัมภาษณ์นายจัน อักษร คณะปกครองหมู่บ้านชาติอุ้งฮัง สปป. ลาว ได้กล่าวว่า “ที่มีการจำกัดการทำกิจกรรมทางศาสนานั้นเป็นเพราะกระแสการปฏิวัติ ทางการเมืองแบบมาร์กซ์-เลนินในช่วงหลังปี ค.ศ. 1975 นั้นยังคงมีความรุนแรงอยู่ ต่อมาการผ่อนปรนต่อพุทธศาสนาได้เกิดขึ้นหลังปี ค.ศ. 1980 ซึ่งเป็นช่วงที่กระแส

การปฏิวัติเริ่มเบาบางลง และรัฐบาลลาวสนใจการฟื้นฟูทางเศรษฐกิจให้มีความเสรีมากขึ้น” (สัมภาษณ์, 19 กรกฎาคม 2010)

พระอาจารย์พัน บุญกอง ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการดำรงชีวิตประชาชน และพระสงฆ์ว่า “ช่วงปลดปล่อยใหม่ บ้านเมืองไม่มีความสงบ เกิดการต่อสู้ยั้งกันระหว่างกลุ่มอำนาจเก่า (ฝ่ายเวียงจันทน์) กับกลุ่มอำนาจใหม่ (ฝ่ายประเทศลาว) ดังนั้นจึงทำให้ฝ่ายประเทศลาววางกฎระเบียบเข้มงวดกับประชาชน เนื่องจากฝ่ายประเทศลาวกลัวว่าจะเป็นสายลับ เป็นนักสืบให้กับศัตรู ประชาชนจึงไม่กล้าออกจากบ้านไปทำอะไรทำสวนแต่เช้าตรู่ หากไปแล้วจะต้องกลับมาบ้านก่อนแสงตะวันตก ซึ่งสร้างความลำบากในการทำมาหากินกับประชาชนอย่างมาก จึงไม่ค่อยมีญาติโยมมาทำบุญ ประกอบพิธีกรรมถวายทานที่วัด พระสงฆ์ขาดแคลนข้าวปลาอาหาร เครื่องอุปโภค ดังนั้นคณะปกครองสงฆ์จึงประกาศให้พระสงฆ์ทำไร่สวนครัว ปลูกข้าว ปลูกพืชผลฉันได้ แต่ไม่ได้ถูกบังคับจากบุคคล คณะบุคคล และองค์การใดๆ ทั้งสิ้น” (สัมภาษณ์, 19 กรกฎาคม 2010)

สอดคล้องกับคำบอกกล่าวของหลวงปู่สิงห์ วงศา ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการทำกิจวัตร และการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ในช่วงปี ค.ศ. 1978-1982 กล่าวว่ “พระสงฆ์ขาดแคลนเครื่องนุ่งห่ม อาหารก็มีเล็กน้อย จำเป็นจึงร่วมกับมรรคทายกวัด และชาวบ้านจำนวนหนึ่งทำไร่ปลูกข้าว พืชผักไว้ฉัน และอีกอย่างในช่วงนั้นทางฝ่ายเจ้าหน้าที่บ้านเมืองประกาศโฆษณาว่าพระสงฆ์สามารถทำนาทำไร่ได้เพื่อปลูกข้าวและพืชผักผลไม้ฉัน เพื่อเป็นการช่วยเหลือชาวบ้านและเศรษฐกิจของชาติได้ แต่ก็เจ้าหน้าที่ไม่ได้บังคับให้ทำ เป็นการทำตามความสมัครใจและพระสงฆ์ก็เพียงแต่ทำช่วยโยมเท่านั้น ราวๆ ปี ค.ศ. 1981 ปรากฏว่าได้ข้าวประมาณ 60 กว่าหมื่น (1 หมื่นเท่ากับ 12 กก.) เก็บไว้ที่ฉางในวัด ต่อมาได้ขายซื้อสิ่งกสิกรรมกุฎีหลังเก่าที่ ‘ซำรูด’ ในประเด็นการทำไร่ ปลูกข้าว ปลูกงา และทำสวนครัวปลูกพืชผักผลไม้ หลวงปู่ยังได้กล่าวให้ผู้นับถือฟังอีกว่า “เนื่องจากมีพระสงฆ์ทางเมืองมาบอกกล่าวแนะนำว่าพระสงฆ์สามารถทำสวนครัว ปลูกพืชผักผลไม้ไว้ฉันได้ตามเงื่อนไขที่มีความสะดวกและเหมาะสม เพื่อแบ่งเบาภาระการอุปถัมภ์จากญาติโยม ดังนั้นพวกผมจึงร่วมกันทำไร่กับชาวบ้าน แต่ในการทำนั้นก็ได้ถางป่า ขุดดิน ออกแรงเหมือนชาวบ้านเขา

เพียงแค่นำมาให้เขาทำหรือช่วยเหลือๆ น้อยๆ เท่านั้น ซึ่งการทำอย่างนี้ก็ไม่ได้ถูกบังคับจากบุคคลใดทั้งสิ้น ทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ ผมถือว่าเป็นการช่วยเหลือญาติโยมอีกทางหนึ่งเท่านั้น” (สัมภาษณ์, 22 กรกฎาคม 2010)

อย่างไรก็ตาม การทำไร่ ทำสวนครัวของพระสงฆ์ในชุมชนหมู่บ้านธาตุอิงฮังเพียงช่วงเวลาสั้นๆ เมื่อบ้านเมืองมีความสงบ เป็นระเบียบเรียบร้อย และมีความอุดมสมบูรณ์ทางพืชพันธุ์ธัญหาร พระสงฆ์ก็ได้หยุดการทำไร่ทำสวนดังกล่าว และประชาชนชาวบ้านก็ได้ให้การอุปถัมภ์ค้ำจุนต่อพุทธศาสนา พระสงฆ์ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

สถิติพระภิกษุสามเณรก่อน และหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

ปี ค.ศ.	พระภิกษุ	สามเณร	วัด	ประชากรรวม	อัตราส่วนพระเณร 1 รูปต่อประชากร	อัตราส่วน 1 วัดต่อประชากร
1972	18,224		2,108	3,450,000	1: 189	1: 1,637
1987	6,000	9,000	2,827	3,800,000	1: 253	1: 1,344
2008	8,055	11,740	4,140	6,000,379	1: 303	1: 1,449

ที่มา : พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2540 : 209
 พระมหาดาวสยาม วชิรปัญญา, 2545 : 90
 บทรายงานสภาพการเคลื่อนไหวงานขององค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว ค.ศ. 2007-2008 และแผนการดำเนินงาน ค.ศ. 2008-2009, 2007 : 3
 กระทรวงแผนการและการลงทุน กรมสถิติ, 2008 : 22

จากตารางข้างบนแสดงให้เห็นว่า ก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง คือในปี ค.ศ. 1972 มีพระภิกษุสามเณรทั้งหมด 18,224 รูป มีวัด 2,108 วัด และประชากรทั้งหมด 3,450,000 คน เมื่อเปรียบเทียบกับปี ค.ศ. 1987 ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง มีพระภิกษุสามเณรทั้งหมด 15,000 รูป ซึ่งลดลง 3,224 รูป แต่จำนวนวัด และประชากรรวมเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับปี ค.ศ. 2008 มีจำนวนภิกษุสามเณร วัด และประชากร เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก

หากเปรียบเทียบพระภิกษุสามเณรในหมู่บ้านธาตุอิงฮัง ที่ผู้วิจัยทำการศึกษา จำนวนพระภิกษุสามเณรที่บวชพักอาศัยอยู่ในวัดก่อนและหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองจะมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ ช่วงก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองจะมีพระภิกษุสามเณรมากกว่า ดังคำบอกเล่าของอาจารย์มา ไลวงศ์ อายุ 61 ปี กล่าวว่า “ยาท่านแวนเป็นเจ้าอาวาสตั้งแต่ปี ค.ศ. 1957-1975 ท่านได้สร้างกุฏิขึ้นอีกหนึ่งหลังให้เป็นที่พักสงฆ์นั้น เนื่องจากกุฏิหลังเก่าแคบ พระสงฆ์สามารถอยู่ได้เพียง 5-6 รูปก็เต็มแล้ว ดังนั้นยาท่านแวนพร้อมพระสงฆ์ และชาวบ้านสร้างกุฏิหลังใหม่ (กุฏิใหญ่ข้างหนองพังปัจจุบัน) เพื่อขยายที่พักให้พระสงฆ์ได้อยู่สะดวก ซึ่งกุฏิหลังใหม่นี้กว่าจะสร้างเสร็จใช้เวลาถึง 3-4 ปี เพราะอาศัยแรงจากชาวบ้าน และพระสงฆ์ช่วยกันนำไม้จากป่ามาสร้างเป็นกุฏิ” (สัมภาษณ์, 19 กรกฎาคม 2010)

ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองนั้นพระภิกษุสามเณรในหมู่บ้านธาตุอิงฮัง ก็มีจำนวนลดลง ดังคำบอกเล่าของลุงทิดลี หาราช อายุ 60 ปี ได้บวชจำพรรษาที่วัดแห่งนี้ระหว่างปี ค.ศ. 1976-1979 หลังจากนั้นย้ายไปจำพรรษาอยู่หมู่บ้านใกล้เคียง ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับพระสงฆ์ในวัดแห่งนี้ ขณะนั้นว่า “หลังจากผมบวช ก็จำพรรษาที่วัดแห่งนี้ มีพระ 2 รูป เณร 2 รูป และแม่ขาว 1 คน ข้าวปลา อาหารการฉันก็ขาดเงิน อดอดยาก ยิ่งในต้นปี 1978 เกิดภาวะฝนแล้ง และปลายปีเดียวกันเกิดอุทกภัยทำให้ชาวบ้านตกอยู่ในภาวะขาดแคลนข้าวปลา อาหารอย่างมาก เจ้าหน้าที่รัฐจึงประกาศให้ประชาชนทำไร่ ทำสวน เพื่อปลูกพืชผักไว้รับประทาน รวมทั้งพระภิกษุสงฆ์ด้วย ก็สามารถทำไร่สวนครัวช่วยญาติโยมได้เพื่อแบ่งเบาภาระในการนำข้าวปลาอาหารจากครอบครัวชาวบ้านมาถวาย” (สัมภาษณ์, 23 กรกฎาคม 2010)

จากคำบอกเล่าของผู้อาวุโสในชุมชนหมู่บ้านแห่งนี้ทั้งฝ่ายสงฆ์ และฆราวาส กล่าวถึงจำนวนพระภิกษุสามเณร การดำรงชีวิต และการปฏิบัติศาสนกิจของสงฆ์ พอสรุปได้ว่า ก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองมีพระภิกษุสามเณรมากกว่า 6 รูป การดำรงชีวิตก็ไม่มีความลำบากมากนัก โดยอาศัยอาหารการฉันและปัจจัยจากชาวบ้านมาทำบุญ ส่วนกิจของสงฆ์ก็มีการทำวัตรสวดมนต์ สร้าง และบูรณะอาคารพุทธสถานที่ชำรุด ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองในช่วงแรกจำนวนพระภิกษุสามเณรลดลง การดำรงชีวิต ตลอดจนการปฏิบัติศาสนกิจค่อนข้างลำบาก เนื่องจากเหตุการณ์ไม่สงบทางการเมือง และมีภัยธรรมชาติคุกคามจึงทำให้ชาวบ้านไม่ค่อย

มาทำบุญกันที่วัด จนกระทั่งรัฐบาลใหม่มีเสถียรภาพทางการเมืองการอุปถัมภ์ปัจจัย 4 ของชาวบ้านมีมากขึ้น จำนวนพระภิกษุสามเณรในวัดแห่งนี้ปัจจุบัน (ค.ศ. 2010) ทั้งหมดมี 14 รูป

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและพุทธศาสนาในช่วง ค.ศ. 1986 ถึงปัจจุบัน (2010)

การเปลี่ยนแปลงพุทธศาสนาในช่วงนี้มีขึ้นในด้านโครงสร้างของสถาบัน การปกครองสงฆ์ลาว ซึ่งระดับความผ่อนปรนต่อศาสนานั้นมีความสัมพันธ์กับระบบ เศรษฐกิจที่มีความเสรีมากขึ้น ในปี ค.ศ. 1986 เมื่อลาวได้ปฏิรูปเศรษฐกิจเสรีขึ้น เรียกว่านโยบาย “จินตนาการใหม่” หรือ “กลไกเศรษฐกิจใหม่” (New Economic Mechanism) ดำเนินนโยบายเปิดประเทศ จากที่เคยรับความช่วยเหลือจาก กลุ่มประเทศสังคมนิยมเพียงอย่างเดียวก็หันมาปรับปรุงความสัมพันธ์ และรับความช่วยเหลือจากกลุ่มประเทศโลกเสรีด้วย (दारวาร์ตน์ เมตตาริกานนท์, 2553: 32-33) ซึ่งส่วนหนึ่งมีสาเหตุจากภัยธรรมชาติที่เกิดจากภาวะฝนแล้งในต้นปี ค.ศ. 1978 และเกิดอุทกภัยในเดือนกันยายนปีเดียวกัน การล่มสลายของค่ายโลกสังคมนิยม ในกลุ่มประเทศยุโรปตะวันออกช่วงปี ค.ศ. 1989 และการล่มสลายของสหภาพ โซเวียตในปี ค.ศ. 1991 ดังนั้น ในปี ค.ศ. 1989 คณะสงฆ์ได้มีการประชุมพระสงฆ์ ขึ้นที่นครหลวงเวียงจันทน์ โดยที่ประชุมเห็นว่าพุทธศาสนาควรเดินเคียงคู่ไปกับ อุดมการณ์สังคมนิยมภายใต้การนำของพรรค

นอกจากนี้การประชุมใหญ่ครั้งที่ 5 ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวใน ระหว่างวันที่ 27-29 มีนาคม ค.ศ. 1991 ได้กำหนดแนวทางด้านศาสนาไว้ ดังนี้ (กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม, 2000: 1046)

1. สืบต่อปฏิบัตินโยบายอันถูกต้องของพรรค และรัฐต่อศาสนา เคารพ สิทธิเสรีภาพในการเชื่อถือ และไม่เชื่อถือของพลเมือง เคารพความเสมอภาคของ ศาสนาต่าง ๆ สร้างเงื่อนไขอำนวยความสะดวกให้ศาสนาต่าง ๆ โดยเฉพาะพระพุทธศาสนา ให้มีอิสระในการนับถือปฏิบัติ มีส่วนในการอบรมสั่งสอน อุบาสก อุบาสิกาทั้งหลาย ให้เป็นพลเมืองดี

2. รัฐจะสืบต่อและร่วมมือกับพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ปรับปรุงและเสริมขยายระบบโรงเรียนสงฆ์ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้นโดยมีเนื้อหาทั้งทางธรรม และทางโลก

3. สนับสนุนให้พระสงฆ์สามเณรและนักบวชทั้งหลาย ให้มีส่วนในกิจกรรมสาธารณประโยชน์ต่างๆ และภารกิจของบ้านเมือง

การกำหนดแนวทางด้านศาสนาดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นถึงนโยบายผ่อนปรนทางศาสนาของรัฐบาล สปป. ลาว โดยเฉพาะพุทธศาสนาให้มีแนวทางไปในทิศทางเดียวกันกับนโยบายของรัฐบาล แต่ถึงอย่างไรก็ตาม การให้สิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนาดังกล่าวยังได้เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของรัฐบาลที่จะให้พุทธศาสนาเป็นเครื่องมือในการควบคุมประชาชนให้อยู่ในระบบสังคมนิยมแบบลาวได้ จะเห็นได้จากการที่รัฐบาลสนับสนุนให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ และภารกิจของบ้านเมือง อีกทั้งการให้การสนับสนุนการศึกษาแก่พระสงฆ์ในระดับต่างๆ ด้วย เพราะรัฐบาลมีความเห็นว่าสถาบันสงฆ์นั้นมีความใกล้ชิด และมีอิทธิพลต่อความคิดของประชาชนลาวเป็นอย่างมาก

ต่อมาในวันที่ 30 มีนาคม ค.ศ. 1992 มติของคณะบริหารงานศูนย์กลางพรรคประชาชนปฏิวัติลาวเกี่ยวกับปัญหาศาสนาถูกรับรองด้วยลายเซ็นของท่านไกสอน พมวิหาน ประธานคณะบริหารงานศูนย์กลางพรรค และในวันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ. 1991 รัฐธรรมนูญแห่ง สปป. ลาว ฉบับแรกถูกรับรอง และประกาศใช้อย่างเป็นทางการ ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้มี 2 มาตรา ที่บ่งบอกถึงสิทธิพลเมือง คือ มาตรา 9 รัฐเคารพ และปกป้องการเคลื่อนไหวอันถูกกฎหมายของพุทธศาสนิกชนและศาสนิกชนอื่น ปลูกกระตมส่งเสริมพระภิกษุสามเณร และนักบวชของศาสนาอื่นๆ ให้เข้าร่วมในการเคลื่อนไหวที่เป็นประโยชน์แก่ประเทศและประชาชน ห้ามทุกการกระทำที่เป็นการแบ่งแยกศาสนาและแบ่งแยกประชาชน และมาตรา 30 พลเมืองลาวมีสิทธิเสรีภาพในการเชื่อถือ หรือไม่เชื่อถือศาสนา (รัฐธรรมนูญแห่ง สปป. ลาว, 1991: 3,10) ฉบับปรับปรุงปัจจุบันคือ มาตรา 9 รัฐเคารพ และปกป้องการเคลื่อนไหวอันถูกกฎหมายของพุทธศาสนิกชน และศาสนิกชนอื่น ปลูกกระตมส่งเสริมพระภิกษุสามเณร และนักบวชของศาสนาให้เข้าร่วมในการเคลื่อนไหวที่เป็นประโยชน์แก่

ประเทศ และประชาชน ห้ามทุกการกระทำที่เป็นการแบ่งแยกศาสนา และแบ่งแยกประชาชน และมาตรา 43 พลเมืองลาวมีสิทธิเสรีภาพในการเชื่อถือ หรือไม่เชื่อถือศาสนา (รัฐธรรมนูญแห่ง สปป. ลาว, 2003: 3,16)

การกำหนดแนวทางด้านศาสนาอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมดังกล่าว แสดงว่า นโยบายของพรรคและรัฐบาล สปป. ลาว ให้สิทธิเสรีภาพต่อพลเมืองลาวในการเชื่อถือ หรือไม่เชื่อถือศาสนา แต่การประกอบกิจกรรมหรือการเคลื่อนไหวทางศาสนานั้นจะต้องอยู่ภายใต้ระเบียบกฎหมายบ้านเมือง พรรคและรัฐบาลต้องการเสถียรภาพ ความมั่นคงของประเทศ สร้างความสามัคคีของคนในชาติให้มีความเป็นปึกแผ่นแน่นหนา จะเป็นเชื้อชาติ ศาสนาใดก็ตามให้ถือเอาประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ การกล่าวเช่นนี้ก็เพื่อต้องการให้ศาสนา และศาสนิกชนช่วยสนับสนุนส่งเสริมนโยบายของรัฐให้ปรากฏผลเป็นจริง

นอกจากรัฐธรรมนูญที่กล่าวแล้ว ในเอกสารฝึกอบรมสำหรับพระสงฆ์สามเณรยังกล่าวถึงทัศนะของพรรคต่อศาสนา ดังนี้ (คณะโฆษกอบรมศูนย์กลางพรรคและศูนย์กลางแนวลาสร้างชาติ, 2010: 26-27)

1. พรรคและรัฐบาลรับรู้ว่าประชาชนลาวใครเชื่อศาสนาใด ก็ยังถือว่าเป็นคนลาว ศาสนิกชนของทุกศาสนาจะต้องมีสติเสมอว่า ไม่ให้พวกนักสืบหรือคนต่างประเทศมาฉวยใช้ผู้นับถือศาสนาโฆษณาแบ่งแยกเพื่อทำลายความสามัคคีประชาชนลาวบรรดาเผ่า นั้นหมายถึงการทำลายประเทศของเรา

2. ศาสนาต่างๆ จะต้องทำหน้าที่ปกป้องรักษาประเทศให้มีความสงบสุข และพัฒนาให้มีความรุ่งเรือง มีส่วนร่วมในภารกิจของชาติ สร้างโครงการต่างๆ เพื่อช่วยพรรค รัฐบาล และประชาชน

3. พรรคและรัฐต้องการให้บรรดาศาสนามีความสามัคคี ประองดองกันเป็นจิตหนึ่งใจเดียว ไม่เกิดความขัดแย้งต่อกันและกัน พร้อมกันประกอบส่วนเข้าในการปฏิบัติสองหน้าที่ยุทธศาสตร์กล่าวคือ ปกป้องรักษา สร้าง และพัฒนาประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรืองเหมือนกับบ้านนาประเทศ เพื่อความอยู่ดีกินดีของปวงชนลาวทั้งชาติ

4. องค์กรที่เกี่ยวข้องจะต้องทำหน้าที่คุ้มครอง ดูแลการเคลื่อนไหวของบรรดาศาสนาให้สอดคล้องกับศีลธรรม รัฐธรรมนูญ และระเบียบกฎหมายบ้านเมือง โดยเฉพาะให้สอดคล้องกับคำรัส 92/นย³

5. พนักงานทุกภาคส่วน ผู้ที่คุ้มครองรัฐ คุ้มครองสังคมจะต้องรู้ และเข้าใจ รัฐธรรมนูญ ระเบียบกฎหมายของบ้านเมือง และนโยบายของพรรคที่มีต่อศาสนา เพื่อสะดวกในการคุ้มครอง ดูแลการเคลื่อนไหวของแต่ละศาสนา

การผ่อนปรนความเข้มงวดทางด้านศาสนาดังกล่าว ยังส่งผลต่อหน้าที่ของ พระสงฆ์ด้วย โดยพระสงฆ์มีหน้าที่เพิ่มขึ้น และได้รับการยอมรับจากรัฐบาลมากกว่า ช่วงทศวรรษ 1970 เห็นได้จากการที่พระสงฆ์เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเผยแพร่ศิลปกรรม การปฏิบัติศาสนพิธี รวมถึง การสั่งสอนให้ชนเผ่าละทิ้งความเชื่อแบบดั้งเดิม ซึ่งการที่รัฐบาล สปป. ลาว ยอมรับ บทบาทของพระสงฆ์มากขึ้น ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากรัฐบาลอำนาจของรัฐบาลนั้นคงขึ้น มากกว่าช่วงแรกของการปกครองประเทศ

หน้าที่ของพระสงฆ์สามเณรตามที่ระบุในบัญญัติการปกครองสงฆ์ ค.ศ. 2004 (พ.ศ. 2547) กล่าวว่า พระสงฆ์สามเณร หรือผู้เข้าบวชมีหน้าที่ ดังนี้ (ธรรมนูญ ปกครองสงฆ์ลาว, 2547: 4-5)

1. ปกป้องรักษาพระพุทธศาสนา เอาใจใส่ทางด้านการศึกษาค้นคว้า ธรรมะของพระพุทธเจ้า ทั้งทางด้านปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ เช่น การเรียนสวด เรียนเทศน์ ศึกษาพระธรรมวินัย และการลงสู่ภาคปฏิบัติกรรมาฐานเพื่อให้เกิดมรรค และผลตามอรรถภาพตน พร้อมทั้งเอาใจใส่ปกป้องรักษา และส่งเสริมจารีตประเพณี อันดีงาม ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างแท้จริง

2. มีส่วนร่วมในการปกป้องรักษาสังคม และเทศนาสั่งสอนญาติโยมลาว บรรดาเผ่าให้ละความเชื่อมหาย การเที่ยวกินอย่างฟุ่มเฟือย อบายมุข เพื่อให้สังคม มีความบริสุทธิ์ปลอดภัยน่าอยู่ มีความเสมอภาคกันต่อการปฏิบัติศีลธรรม และ ระเบียบกฎหมาย

3. การศึกษาของสงฆ์ต้องทำให้ลดการไม่รู้หนังสือ บำรุงวัฒนธรรม ปรับปรุงระบบการศึกษาสงฆ์ทั้งทางโลกและทางธรรม ให้มีทั้งทางคุณภาพ และปริมาณ เพื่อยกระดับความรู้ ความสามารถให้แก่พระสงฆ์ สามเณร พ่อชาว แม่ชาว และญาติโยมลาวบรรดาเผ่าให้เท่าเทียมกัน

³ คำสั่งของนายกรัฐมนตรี เลขที่ 92 ว่าด้วยการคุ้มครองและปกป้องการเคลื่อนไหวศาสนาอยู่ สปป. ลาว ประกาศวันที่ 5 กรกฎาคม ค.ศ. 2002

4. มีส่วนในการปรับปรุงแบบแผนการเผยแพร่ศีลธรรมในหลายรูปแบบ เช่น เทศนาตามหนังสือใบลาน สมุด ปากเปล่า หรือปาถกถาธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับระดับความรู้ของญาติโยมบรรดาเฝ้า สร้างวิปัสสนาจารย์ ฝึกอบรมวิปัสสนากรรมฐาน ฝึกการปฏิบัติศาสนพิธี สังฆกรรมอย่างมีระบบถูกต้องตามหลักการศึกษาและพระธรรมวินัย

5. มีส่วนร่วมค้นคว้าตำรายาพื้นเมือง ปรับปรุงแต่งยา และนำออกมาใช้โดยผสมผสานกับยาแผนปัจจุบัน เพื่อใช้รักษาโรคอย่างมีประสิทธิภาพ และแนะนำเผยแพร่การป้องกันโรค การรักษาอนามัย 3 สะอาด (อยู่สะอาด กินสะอาด นุ่งห่มสะอาด) ให้แก่ญาติโยมลาวบรรดาเฝ้าตามเงื่อนไข และความสามารถ นอกจากนี้เอาใจใส่รักษาสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ

6. มีส่วนในการใช้ประโยชน์ที่ดิน และทรัพย์สินปลูกพืชกินใบ กินหมาก พืชล้มลุก พืชยืนต้น ไม้อุตสาหกรรม และกล้าเบียดไม้ต่างๆ แจกให้ญาติโยมนำไปปลูกเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ภูเขา แหล่งน้ำ เป็นต้น ซึ่งเป็นที่อาศัยของชีวนานาพันธุ์ ให้คงไว้แห่งความอุดมสมบูรณ์

7. ตั้งหน้าปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย ธรรมเนียมปกครองสงฆ์ ข้อกำหนดและกฎระเบียบสงฆ์ มติคำสั่งทางการสงฆ์ ตลอดจนโครงการดำเนินงานขององค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวในขอบเขตการจัดตั้งของตนอย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ต้องปฏิบัติตามมติคำสั่งทางรัฐการ ดำรัส (คำสั่ง กฎระเบียบของประธานประเทศ ประธานสภาแห่งชาติ ข้อบังคับของกระทรวง) และกฎหมายของบ้านเมือง

โครงสร้างการจัดตั้งของพระสงฆ์ตามธรรมเนียมปกครองสงฆ์ลาว ค.ศ. 2004 (พ.ศ. 2547) ได้มีองค์กรเป็นของตนเองชื่อว่า “องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว” โดยพระมหาวิจิต สิงหาราช เป็นประธาน ซึ่งมีเครือข่ายการปกครองเป็นเอกภาพ ตั้งแต่ระดับศูนย์กลางจนถึงระดับท้องถิ่น และบริหารงานด้วยธรรมเนียมปกครองสงฆ์ลาว การปกครองสงฆ์ลาวแบ่งออกเป็น 4 ชั้น คือ (ธรรมเนียมปกครองสงฆ์ลาว, 2547: 5-6)

1. องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวชั้นศูนย์กลาง
2. องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวชั้นแขวง นครหลวง และเขตพิเศษ

3. องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวชั้นเมือง

4. องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวชั้นวัด

ในองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวแต่ละชั้นประกอบไปด้วยคณะผู้แทนตามจำนวนลดหลั่นกันไป เช่น องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวชั้นศูนย์กลางประกอบด้วย ประธาน รองประธาน หัวหน้าคณะกรรมการ หัวหน้าคณะห้องการคณะกรรมการที่ปรึกษา และคณะกรรมการบริหารงานประจำศูนย์กลางองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว ประกอบด้วย ประธาน 1 รูป รองประธาน 5 รูป หัวหน้าคณะกรรมการ 4 รูป หัวหน้าคณะห้องการ 1 รูป ส่วนคณะกรรมการที่ปรึกษาและคณะกรรมการบริหารงานประจำศูนย์กลางองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวให้มีตามจำนวนที่เหมาะสม ซึ่งการบริหารงานขององค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวมี 4 กรรมาธิการหลัก คือ

1. กรรมาธิการปกครองสงฆ์
2. กรรมาธิการศึกษาสงฆ์
3. กรรมาธิการเผยแผ่ศีลธรรม และปฏิบัติกรรมฐาน
4. กรรมาธิการสาธารณูปการ

องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวชั้นแขวง ชั้นเมือง และชั้นวัด มีโครงสร้างการบริหารที่เหมือนกัน โดยมีกรรมการคณะสงฆ์ประจำ ประธาน รองประธาน จำนวนลดหลั่นลงไปตามขนาด ขอบเขต หน้าที่รับผิดชอบของตน เพื่อบรรลุตามเป้าประสงค์ที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวจึงได้จัดแบ่งหน้าที่ในการทำงาน เพื่อให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และได้รับผลตามความต้องการขององค์การ ดังนี้

กรรมาธิการปกครองสงฆ์ มีหน้าที่รับผิดชอบในการค้นคว้า รวบรวม ข้อมูลต่างๆ ทางด้านพุทธศาสนา เก็บก้าสถิติพระสงฆ์สามเณร พ่อขาว แม่ขาว ตลอดจนถึงศาสนสมบัติอื่นๆ อย่างครบถ้วนและถูกต้องกับความเป็นจริง จากนั้นรายงานให้สหายโยกการจัดตั้งชั้นสูงกว่าได้รับทราบอย่างเป็นระบบในแต่ละปี เสริมขยายบทบาทในการคุ้มครองพุทธศาสนา และปกครองสงฆ์ให้ดีขึ้นบนพื้นฐานธรรมเนียมปฏิบัติปกครองสงฆ์ ทั้งนี้ก็เพื่อรักษาไว้ซึ่งความบริสุทธิ์ของพระพุทธศาสนา

พระสงฆ์สามเณร พุทธศาสนิกชนและศาสนิกชนลาวบรรดาเผ่าจะต้องมีส่วนร่วมเข้าในภารกิจของชาติ คณะองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวตั้งแต่ขั้นศูนย์กลางจนถึงขั้นรากฐาน (เจ้าอาวาสวัด) ต้องปฏิบัติศาสนกิจ เช่น การลงอุโบสถสังฆกรรม และการทำกิจวัตรอื่นๆ ซึ่งเป็น การตรวจตราการประพฤติปฏิบัติต่อพระธรรมวินัยของคณะองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว และพระสงฆ์สามเณรทั่วไป นอกจากนั้นเอาใจใส่ปรึกษาหารือ ประสานสมทบการทำงานกับแนวลาสร้างชาติ และอำนาจการปกครองฝ่ายบ้านเมืองที่เกี่ยวข้อง เพื่อค้นคว้าวางระเบียบการและการแก้ไข ปัญหาต่างๆ ที่พระสงฆ์สามเณรล่วงละเมิดต่อพระธรรมวินัย และกฎระเบียบของสงฆ์

ในปี ค.ศ. 2007-2008 ทั่วประเทศมีพระสงฆ์สามเณรทั้งหมด 19,795 รูป โดยมีพระสงฆ์ 8,055 รูป มีพ่อขาแม่ขาทั้งหมด 414 คน โดยมีพ่อขา 4 คน และมีสังฆรี (ศิษย์วัด) 485 และมีวัดทั้งหมด 4,140 วัด โดยมีวัดร้าง 781 วัด (บทรายงาน การเคลื่อนไหวงานองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวปี ค.ศ. 2007-2008: 3)

กรรมวิธีการศึกษาสงฆ์ มีหน้าที่รับผิดชอบในการค้นคว้า และวางแผนเพื่ออบรมแนวคิดของนักเรียนนักศึกษาสงฆ์ ให้มีความเชื่อมั่นต่อการประกอบศาสนกิจ และมีความหนักแน่นในการปฏิบัติธรรมวินัยสงฆ์ และระเบียบ กฎหมายของรัฐ ค้นคว้าและวางแผนยุทธศาสตร์การศึกษาสงฆ์แต่ละช่วงเวลา เพื่อผ่านการประชุม สภาบริหารการศึกษาสงฆ์ และการประชุมใหญ่องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว รับรองเอา เพื่อเป็นแนวทางรวมของการศึกษาสงฆ์ ค้นคว้าสรรหาบุคลากรฝ่ายพระสงฆ์มาเป็นผู้บริหารการศึกษาสงฆ์แต่ละชั้นให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถที่เป็นจริง ปลุกกระดมแนวคิดของพระสงฆ์ สามเณรที่สังกัดในสายศึกษาสงฆ์ ให้มีความรับผิดชอบต่อภารกิจการศึกษาพุทธศาสนา และต้องมีความเสียสละสูงต่องานการศึกษาสงฆ์ ตรวจตรา และตรวจการการศึกษาสงฆ์ทั่วประเทศว่าได้ ปฏิบัติงานถูกต้องตามข้อกำหนด กฎระเบียบขององค์การศึกษาสงฆ์ศูนย์กลาง องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาววางออกหรือไม่ รวบรวมข้อมูลความต้องการ ปรับปรุง และพัฒนาการศึกษาสงฆ์เสนอให้คณะประจำศูนย์กลางองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว เพื่อขอความเห็นทางด้านหลักวิชาการ เพื่อส่งให้คณะศึกษาสงฆ์

ศูนย์กลางดำเนินการต่อไป จัดตั้งนำพาในการรวบรวมทุนเข้ามูลนิธิการศึกษา สงฆ์ศูนย์กลาง เพื่อใช้จ่ายในงานบริหาร งานวิชาการ และงานก่อสร้างพื้นฐานการศึกษาสงฆ์ ติดตามและตรวจตราการก่อสร้างพื้นฐานการศึกษาสงฆ์ในทั่วประเทศ เสนอบบประมาณการเคลื่อนไหวก่อสร้างปีกับศูนย์กลางองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ ลาว และแนวลาสร้างชาติ เสนอแผนการพั้วพัน และร่วมมือกับต่างประเทศ

พัฒนาการของการศึกษาสงฆ์ลาวเริ่มจากปี ค.ศ. 1925 สมเด็จพระหลักคำแก้ว อุเทนศักดิ์ดา องค์สังฆนายก และเจ้าเพชรราช มหาอุปราช ได้ตั้งโรงเรียนพระสงฆ์ขึ้น มีชื่อเรียกว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม ได้รับการอุปถัมภ์จากพุทธบริษัทตีสภาจันทบุรี การศึกษาสงฆ์ในช่วงนี้ได้รับอนุญาตให้เรียนแต่วิชาทางพุทธศาสนา เช่น ธรรมวินัย บาลี พุทธประวัติ หนังสือธรรม เป็นต้น ต่อมาปี ค.ศ.1950 ได้ปรับเปลี่ยนโรงเรียนพระปริยัติธรรมมาเป็นโรงเรียนบาลีชั้นสูง และปี ค.ศ. 1967 โรงเรียนบาลีชั้นสูง ถูกเปลี่ยนเป็นสถาบันการศึกษาพุทธศาสนา ภายหลังปี ค.ศ. 1975 สถาบันการศึกษาพระพุทธศาสนาได้เปลี่ยนเป็นโรงเรียนสร้างครูสงฆ์ชั้นกลาง โดยได้รับการอุปถัมภ์จากกระทรวงศึกษาธิการ (กรมก่อสร้างบำรุงครู) การศึกษาสงฆ์ในช่วงนี้เรียนทั้งวิชาทางพุทธศาสนา และวิชาทางโลกควบคู่กันไป ต่อมาในท้ายปี ค.ศ. 1996 กรมการศึกษาสงฆ์ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการปรับปรุงการศึกษาสงฆ์ขึ้นใหม่ (พระอาจารย์เวด มะเสไน, 2008: 8) เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจสังคม โดยปรับเปลี่ยนโรงเรียนสร้างครูสงฆ์ชั้นกลางเป็นวิทยาลัยสงฆ์ เรียกว่า วิทยาลัยสงฆ์องค์ตั้ง มีหลักสูตรการเรียนการสอน 4 ปี โดยคัดเลือกนักเรียนที่จบจากชั้นมัธยมศึกษาสงฆ์ปีที่ 6 การจบหลักสูตร 4 ปีนี้ มีวิทยฐานะเทียบเท่าปริญญาตรี มีหลักสูตรวิชาพุทธศาสนาเป็นวิชาบังคับ และวิชาเลือกอีก 2 สาขา คือ ครุศาสตร์ และอักษรศาสตร์ การเรียนการสอนเป็นระบบหน่วยกิต นอกจากนี้ยังมีวิชาพื้นฐานเพื่อใช้ในการพัฒนาชาติ เช่น วิชาเศรษฐศาสตร์ กฎหมายทั่วไป ภาษาต่างประเทศ การข่าวและหนังสือพิมพ์ ปี ค.ศ. 2000 วิทยาลัยสงฆ์องค์ตั้งได้ออกวารสาร “เสียงวิทยาลัยสงฆ์” เป็นราย 3 เดือน เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาและประกาศกิจกรรมของวิทยาลัยสงฆ์ให้เป็นที่รับรู้ต่อสังคมในวงกว้างมากขึ้น (พระมหาดาวสยาม วชิรปัญญา, 2545: 88) ต่อมา

ปี ค.ศ. 2006 ได้สร้างตั้งวิทยาลัยสงฆ์ขึ้นอีกแห่งหนึ่งที่วัดหลวงปากเซ แขวงจำปาสัก เปิดการเรียนการสอน 3 สาขา คือ พุทธศาสตร์ สังคมศาสตร์ และธรรมชาติ นอกจากนี้วิทยาลัยสงฆ์จำปาสักได้เปิดการเรียนการสอนภาคพิเศษ เรียกว่า สายสังฆิกการ เรียนเฉพาะวันเสาร์ วันอาทิตย์ โดยมีครูอาจารย์ พระสงฆ์สามเณร เจ้าอาวาสวัด เป็นต้น เข้ามาศึกษา (เอกสารการประชุมผู้บริหารการศึกษาสงฆ์ทั่วประเทศ ครั้งที่ 6 วันที่ 17-20 พฤษภาคม 2010 แขวงสะหวันนะเขต, 2010: 6) บทบาทหน้าที่ของวิทยาลัยสงฆ์นี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (พระอาจารย์เวต มะเสนา, 2008: 9)

1. เพื่อเสริมสร้างพระสงฆ์ สามเณร ให้มีความรู้ความสามารถในด้านพระพุทธศาสนา อักษรศาสตร์ วรรณคดี คุรุศาสตร์ และวิทยาการพื้นฐาน อันจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม ตามแนวทางของพรรค และรัฐบาล

2. เพื่อเสริมสร้างพระสงฆ์สามเณร ให้รู้จักแยกแยะ และวิจัยหลักธรรมคำสั่งสอนทางพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สังคม และประเทศชาติอย่างแท้จริง

3. เพื่อเสริมสร้าง และฝึกอบรมพระสงฆ์สามเณรให้มีความตื่นตัวประกอบส่วนช่วยเหลือสังคม และประเทศชาติ ด้วยการเผยแผ่ศีลธรรมอย่างกว้างขวาง ปลุกกระดม และชวนช่วยประชาชนให้มีความขยัน ประกอบสัมมาอาชีพ ประหยัด หลีกเว้นจากอบายมุขสิ่งเสพติดทุกชนิด และดำรงชีวิตด้วยความบริสุทธิ์สดใส

ในขณะที่เดียวกันโครงสร้างการจัดตั้ง ระบบบริหารของวิทยาลัยสงฆ์องค์คือ และวิทยาลัยสงฆ์จำปาสัก มีสายการจัดตั้งขึ้นต่อคณะศึกษาสงฆ์ศูนย์กลาง องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว ส่วนทางด้านการคุ้มครองบริหาร และการดำเนินการเรียนการสอน ตลอดถึงเทคนิควิชาการ งบประมาณการเงิน ยานพาหนะ และอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับวิทยาลัยสงฆ์ ได้รับการอุปถัมภ์ ช่วยเหลือจากกระทรวงศึกษาธิการ

สำหรับการจัดระบบการศึกษาในทางพระพุทธศาสนาได้มีการจัดระบบแต่ชั้นประถมศึกษาสงฆ์จนถึงขั้นวิทยาลัยสงฆ์ โดยมี 2 หลักสูตรเคียงคู่กันไป คือ หลักสูตรสายสามัญและสายพระปริยัติธรรม ซึ่งสายสามัญได้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการเรียนตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ส่วนสายพระปริยัติธรรม

ได้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการเรียนตามที่คณะศึกษาศาสตร์ศูนย์กลางกำหนด ขณะเดียวกันคณะศึกษาศาสตร์ศูนย์กลางยังได้กำหนดให้วัดที่มีความพร้อมทั้งทั้งทุนทรัพย์และครูอาจารย์จัดการเรียนการสอนโดยแยกการเรียนการสอนจากสายสามัญ ซึ่งมีหลักสูตรการเรียน 3 ชั้น คือ นักเรียนชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 ในชั้นแรกของระบบการศึกษาสงฆ์ได้กำหนดให้พระสงฆ์เรียนสวด เทศน์หนังสือลาว และหนังสือธรรมให้ได้ก่อน หลังจากนั้นจึงอนุญาตให้เข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาสงฆ์ตอนต้นได้

ในปี ค.ศ. 2009-2010 ทั่วประเทศมีโรงเรียนสงฆ์ทั้งหมด 58 แห่ง ในนั้นมีโรงเรียนประถมศึกษาสงฆ์ 11 แห่ง โรงเรียนมัธยมศึกษาสงฆ์ตอนต้น 34 แห่ง โรงเรียนมัธยมศึกษาสงฆ์ตอนปลาย 11 แห่ง และวิทยาลัยสงฆ์ 2 แห่ง มีครูอาจารย์สอนทั้งหมด 657 รูป/คน มีครูพระสงฆ์ 253 รูป และครูฆราวาส 404 คน และมีนักเรียนนักศึกษาสงฆ์ทั้งหมด 6,974 รูป (เอกสารการประชุมผู้บริหารการศึกษาสงฆ์ทั่วประเทศ ครั้งที่ 6 วันที่ 17-20 พฤษภาคม 2010 แขวงสะหวันนะเขต, 2010: 6)

กรรมวิธีการเผยแผ่ศีลธรรมและปฏิบัติกรรมฐาน เป็นหน่วยงานหนึ่งในระบบการจัดตั้งขององค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวในชั้นเมือง ชั้นแขวง และชั้นศูนย์กลาง กรรมวิธีการนี้มีอีกชื่อย่อว่า “กสว” ซึ่งมีบทบาทในการปฏิบัติ คือ กำหนดระเบียบการ หลักวิชาการในการเผยแผ่ศีลธรรม การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน และมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคม พัวพันและร่วมมือกับองค์การจัดตั้งฝ่ายปกครอง บ้าน เมือง และแขวงที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรึกษาหารือ และจัดตั้งปฏิบัติการเผยแผ่ศีลธรรมทางพุทธศาสนา มีบทบาทในการพัวพัน และร่วมมือกับสากลเกี่ยวกับการเผยแผ่ศีลธรรมทางพุทธศาสนา และสันติภาพ โดยการเห็นพร้อมของประธานศูนย์กลางองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว นอกจากนั้นยังมีหน้าที่รับผิดชอบ คือ สร้างข้อกำหนด กฎระเบียบเกี่ยวกับกรรมวิธีการเผยแผ่ศีลธรรมและการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน สร้างหลักสูตรในการเรียน โฆษณา เผยแผ่ และการปฏิบัติกรรมฐาน สร้างโรงเรียนฝึกอบรมศีลธรรม และปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน จัดตั้งโครงการบวชสามเณร อบรมเยาวชน โครงการช่วยผู้ป่วยเอดส์ ช่วยเหลือคนยากจน คนด้อยโอกาส โครงการรักษาสีงแวดล้อม และโครงการต่อต้านยาเสพติด จัดรายการ

วิทยุ โทรทัศน์ เขียนบทความหนังสือพิมพ์ ธรรมสังฆจร และจัดปาฐกถาธรรม ในวันสำคัญต่าง ๆ

ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันพระสงฆ์สามเณรนอกจากเรียนรู้พุทธธรรมด้วยตนเองแล้ว ยังได้นำเอาหลักศีลธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ตนได้เรียนรู้นั้น ไปเทศนาเผยแผ่เข้าใจจิตใจของชาวลาวยุคใหม่ การศึกษา ค้นคว้าหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าประสานสมทบใส่แนวทางนโยบายเปลี่ยนแปลงใหม่ของพรรค รัฐบาลแต่ละระยะ และศีลธรรมของยุคสมัย เพื่อนำไปเผยแผ่ให้ศาสนิกชนรับรู้ เข้าใจ แล้วนำไปปฏิบัติให้ถูกต้อง งานเผยแผ่ศีลธรรมและปฏิบัติกรรมาณนั้นถือว่าเป็นกิจของสงฆ์จะต้องทำ เพื่อปรับปรุงวิธีการเผยแผ่และศึกษาอบรมให้ถูกต้องสอดคล้องกับกาล สถานที่ เพื่อให้ศาสนิกชนเข้าใจหลักธรรมทางพุทธศาสนา โดยศูนย์กลางองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว ได้จัดตั้งการฝึกอบรมทั้งทางคัมภีร์ (พระฝ่ายคัมภีร์หรือกิจด้านการเล่าเรียน) และวิปัสสนาธุระ (พระฝ่ายเจริญวิปัสสนา กิจด้านการบำเพ็ญภาวนาหรือเจริญกรรมฐาน) นอกจากนั้น คณะองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวชั้นต่าง ๆ จะต้องส่งเสริมงานเทศนาเผยแผ่ธรรมให้ถึงโรงเรียน โรงพยาบาล จัดการปาฐกถา สนทนาธรรมทางสถานีวิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ และด้วยวิธีการอื่นๆ ที่เหมาะสม เพื่อให้กลุ่มคนในสังคมได้รู้ถึงบาปบุญ คุณโทษ ประโยชน์ และมีใช้ประโยชน์

กรรมวิธีการสาธารณูปการ มีหน้าที่ปกปักรักษาศาสนสมบัติ ได้แก่ พระธาตุเจดีย์ หอพระไตรปิฎก ศาลาธรรม เป็นต้น หากมีการชำรุดต้องบูรณะ โดยการรักษารูปทรง เค้าโครงเหมือนเดิม ปกปักรักษาจิตรกรรม ได้แก่ ศิลปะรูปวาด รูปแกะสลัก ดูแลทรัพย์สินของสงฆ์ เช่น ที่ดินของวัด สิ่งก่อสร้างในวัด เงินคลังของวัด เป็นต้น ห้ามยกย้าย และนำไปแลกเปลี่ยนซื้อขาย ปกปักรักษาพระพุทธรูป เทวรูป และวัตถุสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ โดยการทำบัญชีแล้วนำไปเก็บไว้ในที่ปลอดภัย ปกปักรักษาหนังสือโบราณ และส่งเสริมให้พระสงฆ์เขียนโบราณด้วยตัวธรรมมากขึ้น หรือคัดลอกตัวธรรมใส่สมุดกระดาษ โดยรักษาอักขระเดิมไว้

เพื่อปกปักรักษาพื้นฐานวัตถุที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม จารีตประเพณี กรรมวิธีการสาธารณูปการและคณะองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว ได้สมทบ

กับองค์การจัดตั้งพรรค รัฐบาล หรือแนวลาวยุทธศาสตร์ นำพาบูรณปฏิสังขรณ์ สร้างวัดวาอารามขึ้น เช่น โบสถ์ ศาลาโรงธรรม พระพุทธรูป ประตูดุสิต กำแพงวัด พระธาตุเจดีย์ กุฏิวิหาร โรงเรียน สุขศาลาประจำหมู่บ้าน สำนักงานห้องการปกครอง บ้าน ถนนหนทาง ให้สวยสดงดงามเป็นที่น่าชื่นชม พึงพอใจของประชาชน และผู้มาเยือนที่ได้พบเห็น ซึ่งงานดังกล่าวนี้ทางกรมการศาสนาและการ และคณะองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวในแต่ละชั้นได้เอาใจใส่ นำพาพระสงฆ์ สามเณร และญาติโยมร่วมกันทำ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นยังได้ชี้แนะแต่ละวัดให้เอาใจใส่วัดวาอารามด้วยการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ไม้ผล ต้นไม้เป็นยา ที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อมหาชน ส่วนพระสงฆ์ต้องเป็นเจ้าการแนะนำสั่งสอน ประชาชนให้เอาใจใส่ต่อการปลูกต้นไม้ รักษาป่า รักษาสิ่งแวดล้อม ให้คงความอุดมสมบูรณ์ต่อไป

หากกล่าวโดยสรุปแล้ว ในประเด็นเรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และพุทธศาสนาในลาวในช่วงเวลาที่พรรคประชาชนปฏิวัติลาวได้ปกครองประเทศ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 จนถึงปัจจุบัน รัฐบาลสปป. ลาว ได้ปรับปรุงโครงสร้างการปกครอง บริหารสงฆ์ให้เป็นเอกภาพ และอยู่ในความดูแลอย่างใกล้ชิด มีนโยบายเข้มงวดต่อ พุทธศาสนาเพียงระยะสั้นๆ คือในช่วงสี่ปีแรกแห่งการปกครอง เนื่องจากอุดมการณ์ทางการเมืองเข้มข้น และเสถียรภาพทางการเมืองยังไม่มี ความมั่นคง แต่ภายหลัง ปี ค.ศ. 1980 ทุกอย่างก็เริ่มเข้าสู่ภาวะปกติเป็นลำดับมาจนกระทั่งถึงปี ค.ศ. 1991 รัฐบาลได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญปกครองประเทศ ซึ่งในรัฐธรรมนูญฉบับนี้มาตรา 9 และมาตรา 30 กล่าวถึงนโยบายของรัฐต่อศาสนาไว้อย่างชัดเจน และเริ่มต้นกับการให้ความสำคัญเป็นพิเศษเกี่ยวกับศาสนา การที่พรรค และรัฐบาลมีอำนาจปกครอง บริหารประเทศได้นั้นแรงหนึ่งก็มาจากการสนับสนุนของศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พุทธศาสนา เมื่อการต่อสู้ได้รับชัยชนะสำเร็จ และบ้านเมืองอยู่ในภาวะปกติแล้ว ควรที่จะมีส่วนร่วมอบรมศีลธรรมให้แก่ประชาชนบรรดาเผ่า ให้เป็นพลเมืองที่ดี พร้อมทั้งสนับสนุนองค์การสงฆ์ เพื่อให้พระสงฆ์เข้าร่วมในการพัฒนาประเทศให้ มีความเจริญรุ่งเรือง โดยการนำเอาหลักธรรมในพุทธศาสนาไปเผยแผ่ เทศน์ให้ ประชาชนเข้าใจถึงศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชาติ

ซึ่งองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวแต่ละชั้น และกรรมการแต่ละฝ่ายได้ทำหน้าที่ของตนต่อสังคมอย่างต่อเนื่อง โดยการสนับสนุนจากพรรค และรัฐเป็นอย่างดี

บรรณานุกรม

- กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม. (2000). **ประวัติศาสตร์ลาว (ตีพิมพ์ฉบับปัจจุบัน)**. เวียงจันทน์: โรงพิมพ์แห่งรัฐ.
- คณะโฆษณาดอกรมศูนย์กลางพรรคและศูนย์กลางแนวลาสร้างชาติ. (2010). **เอกสารฝึกอบรมสำหรับพระสงฆ์-สามเณร**. เวียงจันทน์ : สะพานทอง การพิมพ์.
- คณะศึกษาสงฆ์ศูนย์กลางองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว. (2010). **เอกสารการประชุมผู้บริหารการศึกษาสงฆ์ทั่วประเทศ ครั้งที่ 6 วันที่ 17-20 พฤษภาคม 2010 แขวงสะหวันนะเขต**. เวียงจันทน์: เอกสารถ่ายสำเนา.
- จำนงค์ ทองประเสริฐ. (2534). **ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาในเอเชียอาคเนย์**. กรุงเทพฯ: อรุณสภา.
- ดาร์รัตน์ เมตตาริกานนท์. (2553). งานเขียนทางประวัติศาสตร์ประเภทชีวประวัติในลาว : การศึกษาจากเอกสารช่วง ค.ศ.1975-2010. **วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง**, 6(1), 32-33.
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2540). **พระพุทธศาสนาในเอเชีย**. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- พระมหาดาวสยาม วชิรปัญโญ. (2545). **พระพุทธศาสนาในลาว**. เชียงใหม่: บรรณกรการพิมพ์.
- พระอาจารย์เวต มะเส็น. (2008). ประวัติความเป็นมาของการศึกษาแห่งชาติและการศึกษาสงฆ์ลาว. **วารสารจดหมายข่าวชาวพุทธ**, 01(02), 9.
- วรฉัตร เจริญผล. (2548). **พุทธศาสนาและการเมืองลาวภายใต้ระบอบคอมมิวนิสต์ 1975-1998**. สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

